

ω

Matematika v podaljšanem bivanju

Mathematics in after school care

Lucija Gregorič
OŠ Ivana Roba Šempeter
pri Gorici

Σ Izvleček

Pogosto je mnenje staršev in pedagogov, da je podaljšano bivanje le varstvo otrok in čas za domače naloge. Lahko rečem, da ni tako. Zavzeti učitelji, ki se zavedamo svojega poslanstva, vemo, da je v podaljšanem bivanju (OPB) možno narediti veliko več, tako na vzgojnem kot na izobraževalnem področju. Ravno v tem času je priložnost za krepitev dobrih osebnostnih lastnosti, navezovanje prijateljskih vezi, reševanje raznih konfliktnih situacij in nenazadnje utrjevanje znanja, ki ga pridobijo v dopoldanskem času pri pouku. K temu bi rada dodala, da imamo učitelji z današnjimi številčno polnimi oddelki veliko manj možnosti za kakovostno opravljanje svojega dela, saj zaradi velikega števila otrok posvetimo veliko časa disciplini. V članku bom navedla primer utrjevanja matematičnega sklopa pri urah samostojnega učenja v enem tednu v tretjem razredu.

Ključne besede: otrok, matematika, utrjevanje, didaktične igre.

Σ Abstract

Parents and pedagogues often hold the opinion that afterschool care is just childcare and time for homework. I can safely say that this is not the case. As committed teachers, we are well aware of our mission and know that much more could be done in afterschool care in the field of upbringing, as well as in the field

of education. This is exactly the time, which is appropriate for the strengthening of good personal qualities, forming friendly ties, solving various conflict situations and, last but not least, consolidation of knowledge, gained in the forenoon time during lessons. I would also like to add that, as teachers of overfilled departments, we have less opportunities to perform our work well, since the large numbers of children force us to dedicate a great deal of our time to discipline. In the article, I will present an example of a week-long consolidation of the mathematical unit in third grade at lessons dedicated to self-learning.

Keywords: *child, mathematics, consolidation, didactical games.*

α Uvod

Učenje je proces, ki poteka neprekinjeno. Vsaka ura je dragocena, še zlasti, če so aktivnosti prilagojene zmožnostim in interesom otrok, v prijetnem okolju in ugodni čustveni klimi. Pedagoški delavec v to vpne šolski kurikulum s splošnimi in operativnimi cilji.

Za podaljšano bivanje v šoli so smernice jasne. Biti mora nadaljevanje in nadgradnja vzgojno-izobraževalnih ciljev pouka, vsebovati mora določene 4 dejavnosti, kot so samostojno učenje, sprostitevna dejavnost, prehrana in usmerjeno preživljanje časa. V procesu pa je treba upoštevati novejša pogleda na učenje, ki učence pripravljajo na izzive prihodnosti.

V času samostojnega učenja so učenci nosilci vzgojno-izobraževalnega procesa, naloga učitelja pa je, da jih motivira za delo, jim daje naloge, usmerja njihovo delo, svetuje ter v določenih primerih pomaga pri reševanju problemov oziroma nalog.

Učiteljeva naloga je, da pri izboru nalog za samostojno učenje upošteva razvojne in individualne sposobnosti učencev ter cilje,

ki jih želi doseči. Učence je treba v miselno aktivnost, samostojno organiziranje dela in učenje vpeljevati postopno in sistematično. Da jih bomo navadili na samostojnost, moramo poskrbeti za razvijanje učnih navad ob upoštevanju njihovih osebnostnih lastnosti. Pomembno je, da učence postopno navajamo na različne oblike učenja kot npr. individualno, v dvojicah, skupinsko učenje.

Pri samostojnem učenju je treba upoštevati naslednja didaktična načela:

- načelo miselne aktivnosti,
 - samostojnosti,
 - postopnosti,
 - sistematičnosti,
 - upoštevanje razvojnih in individualnih razlik med učenci ter socializacijski vidik.
- (Korenič, 2007)

β Primer utrjevanja znanja matematičnega sklopa pri urah samostojnega učenja v podaljšanem bivanju v tretjem razredu

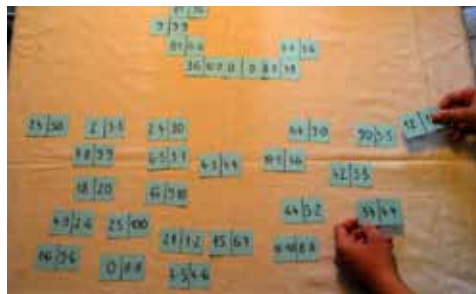
V podaljšanem bivanju delam že skoraj drugo desetletje, tako da imam na tem področju že kar precej izkušenj. Nekaj let sem tudi poučevala na podružnični šoli, zato lahko primerjam naravo dela med seboj in ugotovim, da je tudi delo v podaljšanem bivanju zelo specifično in zanimivo. Z učenci lahko ustvarimo marsikaj dobrega in koristnega za njihovo življenje, saj preživijo današnji šolarji večino časa v šoli.

Na podlagi teh ugotovitev sem zato veliko razmišljala prav o učenju matematike oziroma utrjevanju znanja pred preverjanjem in ocenjevanjem v podaljšanem bivanju. Zastavila sem si izhodišče – naučiti učence učiti se s pomočjo različnega didaktičnega materiala individualno in v skupini.

Zavedam se, da matematika ni že vnaprej dano in sklenjeno znanje, temveč vselej aktivno razmišljanje, zato naloga učitelja ni le prenašanje matematičnih vednosti, pač pa zbujanje in spodbujanje zanimanja, radovednosti in spoznavnih potreb.

V prvih treh razredih je zelo pomembna konkretna raven ali konkretno-izkustvena dejavnost, saj je ena od obveznih stopenj v razvoju kognitivnih procesov. Pri oblikovanju matematičnih pojmov moramo zato imeti na voljo mnogo didaktičnega materiala, iger in igrač.

Otroku naj bi bila didaktična sredstva vedno dosegljiva, tako, da jih lahko uporabi vedno, kadar sam začuti potrebo po tem. Poglavitne učne metode so predvsem: igra, opazovanje in izkušnjsko učenje. Z njimi bo otrok v prvem triletju usvajal različne matematične vsebine. Pri tem naj bi učitelj upošteval različne sposobnosti otrok ter pri njih spodbujal razvijanje pozitivnega odnosa do matematike in zaupanje v lastne matematične sposobnosti. Zaradi velikih razlik med sposobnostmi otrok je treba pri začetnem

[Slika 1] Domino - množenje

[Slika 2] Domino - deljenje

pouku matematike posebno pozornost posvetiti individualizaciji in diferenciaciji postopkov in zahtev. (Cotič, 2004)

V lanskem šolskem letu sem poučevala v 3. b razredu, v katerem je bilo vključenih 25 učencev v podaljšano bivanje. Z dopoldansko učiteljico sva bili v zelo tesni navezi, saj sva skupaj načrtovali in se dogovarjali za delo v razredu tako v dopoldanskem kot v popoldanskem času. Tako sva se odločili, da bova v okviru samostojnega učenja pri matematiki pred preverjanjem in ocenjevanjem uvedli tako imenovani MATEMATIČNI TEDEN. Klasičnih domačih nalog torej ni bilo. Na podlagi dejstev o pomenu igre in uporabi didaktičnega materiala sem pripravila in izdelala različne didaktične igre za matematični

[Slika 3] Spomin - množenje, deljenje

sklop poštevanka v okviru do 10 in deljenje (domino, spomin, sestavljenka, igra s kocko in karte).

Didaktične igre:

1. Domino : a) množenje

Pravila igre: Vse domine so obrnjene tako, da so števila in računi vidni. Nato prvi igralec vzame eno domino in naslednjo postavi zraven nje, ko izračuna dani račun množenja ali poišče pravi račun na dani rezultat. Enako naredi soigralec. Če opravi nalogo pravilno, igro nadaljuje naslednji igralec. Igra se konča, ko zmanjka domin.

b) deljenje

Pravila igre: Vse domine so obrnjene tako, da so števila in računi vidni. Nato prvi igralec vzame eno domino in nasle-

[Slika 4] Sestavljenka

[Slika 5] Kocka

dnjo postavi zraven nje, ko izračuna dani račun deljenja ali poišče pravi račun na dani rezultat. Enako naredi soigralec. Če opravi nalogo pravilno, igro nadaljuje naslednji igralec.

[Slika 6] Igralne karte

2. Spomin

Pravila igre: Kartončke z računi množenja, deljenja in rezultati razvrstijo po mizi tako, da so vidni samo oranžni krogi. Prvi igralec odkrije en kartonček, prebere račun, pove rešitev ter jo poskuša odkriti na enem izmed ostalih pokritih kartončkov. Če ga ne najde, položi oba kartončka v prvotni položaj. Enako nadaljuje naslednji igralec. Če igralec odkrije par, kartončka shrani pri sebi.

3. Sestavljanje

Pravila igre: Na posameznih delih razrezane slike so na hrbtne strani napisani računi množenja in deljenja, na plakatu pa so napisani rezultati. Učenec vzame en del slike, prebere račun, ga izračuna in položi sliko na rezultat. Naslednji soigralec naredi isto. Tako sestavljajo sliko.

4. Igra s kocko

Pravila igre: Kocka ima na vsaki stranici napisana 2 večkratnika in račun deljenja ali množenja. Ena stranica je prazna, na njej je narisana moder krog, kar pomeni »Pojdi naprej«. Učenec vrže kocko, izračuna dani račun ter pove račun deljenja ali množenja k danim večkratnikom. Če pove pravilne rešitve, vrže kocko naslednji igralec, sicer mora ponovno metati. Igra poteka v smeri urnega kazalca.

5. Igralne karte

Pravila igre: Vodja skupine razdeli vsem soigralcem enako število kart. V smeri urnega kazalca vleče karto z računom prvi igralec in izračuna račun. Če pravilno izračuna, položi karto pred seboj, sicer jo obdrži in tako ima več kart. Na koncu zmaga tisti, ki ima več kart na svojem kupčku s pravilnimi rešitvami.

O tednu matematike sem učence že predhodno pripravila, jim pokazala igre ter jih seznanila s pomenom takega tedna. Razdelila sem jih v pet heterogenih skupin, razred pa pripravila za tako obliko dela. Vsaka skupina je imela določeno vodjo, ki je skrbel za to, da so skupaj prebrali in razložili navodila posameznih iger.

Skupine učencev so tako štiri dni v tednu preko iger utrjevale poštevanke in deljenje. Igre so krožile po vseh skupinah. Moja naloga pri tem je bila, da sem prehajala od skupine do skupine ter ugotavljala, ali snov posamezni učenci obvladajo. Opozarjala sem jih tudi na medsebojno pomoč in svetovanje. Zapisovala sem si opažanja ter o tem obvestila razredničarko. Na podlagi tega je lažje načrtovala ocenjevanje oziroma dodatno utrjevanje znanja v dopoldanskem času.

Zadnji dan matematičnega tedna, v petek, pa smo zaključili s frontalno evalvacijo

v obliki matematičnega kviza, ki je postal vrhunec tedna in hkrati dokaz, da delo ni bilo zaman, saj je večina učencev to snov odlično obvladala.

γ Zaključek

Opisala sem primer celotedenskega utrjevanja pomembnega matematičnega sklopa za nadaljnjo matematiko, ki sva ga v sodelovanju z dopoldansko učiteljico temeljito načrtovali.

Rezultati take oblike dela so se v končni fazi pokazali v odlično rešenih nalogah za ocenjevanje znanja. Cilj takega dela pa je prav gotovo, da so učenci začutili pripadnost skupini, odgovornost do nje, med seboj so se vzpodbujali in si nudili pomoč. Tudi starši so izrazili željo, da bi tudi pri drugih predmetih občasno oblikovali podoben teden. Dopoldanski učiteljici sem zelo hvaležna, da je v tako veliki meri pripravljena sodelovati in načrtovati delo tudi za popoldanski čas in mi prisluhniti.

ε Literatura

1. Korenič M.; Podaljšano bivanje- življenje v šoli, Nova Gorica 2007
2. Cotič M., Felda D., Igraje in zares v svet matematičnih čudes. Kako poučevati matematiko v 3. razredu devetletne osnovne šole, DZS , Ljubljana 2004